

GAGAUZ DİLİNİ BARABAR ÜRENERİZ

Masal, cümbüş, annatma toplama

Kişinêu, 2016

CZU: 821-93
G 13

Moldovadan Evropa Pedagogların Millet Birlii (ANTEM), diil pravitelstvo, diil politika, gelirtirmeyän organizaıyasıdır.

Vatandaşlık integratıyasını kolaylaştıran, kulturalı, halklı hem profesional, halklararası saburluuna yardım edän, bir uygun lingvistika ortalı üüredän hem yaradan, bunnar ANTEM'in göreviydir.

Toplumu hazırladılar:

Anna Stoletneaia, Gagauziyanın Üüretmäk Müdürlüün genel uzmanı

Alexandra Barbäneagrä, pedagogika bilimnerindä doktor, konferenıar universitar, „Ion Creangä“ Pedagogika Universiteti

Liuba Mocanu, pedagogika bilimnerindä doktor, konferenıar universitar, „Ion Creangä“ Pedagogika Universiteti

Lucia Cucu, üüretim önetimdä master, ANTEMin müdürü

Ala Zavadschi, filologiya bilimnerindä doktor, konferenıar universitar, Moldova Devlet Universiteti

Liuba Petrenco, pedagogika bilimnerindä doktor, konferenıar universitar, „Ion Creangä“ Pedagogika Universiteti

Sabina Corniciuc, filologiya bilimnerindä doktor, konferenıar universitar, Moldova Devlet Universiteti
Daniela Burlaca, rejisör hem ştenarist

Çevirici:

Maria Mavrodi, Oxana Uzun-Negrescu

Resimci: **Diana Roşcovan**

Maketçi: **Andrei Ichim**

Audio materialların hazırlaması:

Mihail Constantinov, Valentina Ghiumiuşliu, Natalia Ivanciuc

Korektor:

Maria Çebanova, Iulia Belanciuc

Descrierea CIP a Camerei Naşionale a Cărţii:

Gagauz dilini barabar üüreneriz: Masal, cümbüş, annatma toplumu / Alexandra Barbäneagrä, Anna Stoletneaia, Lucia Cucu [et al.]; elab. şi înregistrare audio: Daniela Burlaca [et al.]; resimci: Diana Roşcovan; Asoc. Naş. a Trainerilor Europeni din Moldova (ANTEM). – Kişinëu: ANTEM, 2016 (F.E.-P. „Tipografia Centrală”). – 54 p.

Apare cu sprijinul financiar al Înaltului Comisariat pentru Minorităţi Naş. OSCE. – 400 ex.
ISBN 978-9975-53-721-6.

ANTEM Gagauziya Üüretim Bakanına, uşak başçasında müdürlerinä, romın hem gagauz dilindä üüredicilerinä şükür eder, ki kendi tekliflerinnän yardımcı oldular iileştirmää verili toplumu.

Bu toplum *Integratıya saygıylan çeşitlik için* programasının içindä basıldı, ANTEM'in tarafından uyulandı.

Bu basıma Millet Azannıkların Üüsek Komisarı OSCE tarafından finans yardımı verildi.

ANTEM avtorluk hakını rezervalêr, eer didaktika materialın basılması komerıyalık neetinnän yapılarıydı.

İÇİNDEKİLÄR

SAYGILI DOSTLAR!..... 4

MASALLAR

KOLOBOK..... 5

TRUP 8

DÄDUNUN HEM BABUNUN EVİ 10

ÜÇ MOTKUR/POTMAR 14

TAMAH GARGA..... 17

LEGENDALAR

LEGENDA MARTACIK İÇİN..... 19

LEGENDA KAAR ADAMI İÇİN 20

CÜMBÜŞLÄR

TARADIM!..... 21

MUSAAFİRLİKTÄ 22

ANNATMALAR

HAYVAN ÇEKİŞİ 23

FASIL DERNEK..... 24

BAAŞIŞ..... 26

HOROZ HEM RENKLÄR 27

İki şİŞİRİGA 28

DRAMATİZATİYALAR

KOLOBOK..... 29

TRUP 32

DÄDUNUN HEM BABUNUN EVİ 34

ÜÇ MOTKUR/POTMAR 38

TAMAH GARGA..... 41

LEGENDA MARTACIK İÇİN..... 43

LEGENDA KAAR ADAMI İÇİN 45

TARADIM!..... 47

MUSAAFİRLİKTÄ 49

HAYVAN ÇEKİŞİ 51

FASIL DERNEK..... 53

SAYGILI DOSTLAR!

B

u masal hem annatma toplumu *Gagauz dilini barabar üüreneriz*, angısı onnarın dramatizaşiyalarını da kaplêêr, diil sade terbiyecilerä, ama analara-bobalara da danışêr. Masalların sade okuması uşakları tekstlerin içindekiliinnän tanıştirêr. Ki geneldän bu yaratmaların maanalarını anamaa deyni, romın hem gagauz dillerindä sözleşmäk becermelerini ilerletmäâ deyni, veriler dramatizaşiyalar , angılarında pay alacak uşak başçasından bütün bir grupa.

Bu tomplumda karşı geleriz hem uşakların sevgili masallarınnan: *Üç motkur, Kolobok, Trup, Dädunun hem babunun evi, Tamah garga* hem legendalar da *Legenda martacık için, Legenda kaar adamı için*, çümbüşlär dä Nastradin için *Taradım, Muşaafirliktä*, hem bilinän annatmalarla da: *Hayvannarın çekiş, Fasil dernek, Baaşış, Horoz hem renklär.*

ANTEM'nän hazırlanan bölümünün enilii ondadır, ki masalların büülü içindekiliindä uşakların hem personajların aralarında sıkı ilgilär olêr. Okula hazırlanan uşak, türlü yaşamak situaşiyalarında pay alıp, türlü yaşamak olaylarından çıkış yapıp, dünneyi üürener. Romın hem gagauz dillerinin simultan üürenilmesindä uşak eni lafbirleşmelerinnän, sözleşmäk strukturalarınnan tanışêr.

Masalların, çümbüşlerin, annatmaların dramatizaşiyaları dekoratşıya elementlerini, kostümnarı, türlü läüzümni melodiyaları, ştenada geçirilän olayları kaplêêrlar. Bölä, halk yaratmalarını ştenada koyêriz, 5-7 yaşında uşakların sözleşmäk becermelerini düzgünnederiz.

Bu topluma girer yardımcı bir material da, ki romın hem gagauz dillerinin üürenilmesi simultan geçirilsin. Okumak, ştenada koyulmak, personajların ştenada oynaması sözleşmeyi ilerledecek, zenginledecek iki dildä dä.

Umutlanêriz, bu didaktika materialı ilerledecek, kolaylaştıracak uşak başçasında, okula hazırlanan uşakların romın hem gagauz dillerinin üürenmäk uurununu.

İi başarılar!!!

KOLOBOK

(Rus halk masalı, uydurulma tekst)

Y

aşarmışlar bir vakit dăduylan babu. Dădu bir gŭn teklif etmiş babuya:

– Pişir, babu, bana bir küçük ekmecik. Ruslar ona "kolobok" deerlər. Bän pek beendim bu lafi.

– Nedän pişireyim ya, açan bir da pŭskä un yok?

– Brä, babu, seni hep űretmää lăazım. Okadaradan mı hiş bulamayacan istediynän? Sűpűrt unnuun içini, çuvalları silk da toplanacak okadarlık.

Babu ölä dă yapmış: sűpűrmüş unnuu, silkmış çuvalları da toplamış bir - iki auç un, yuurmuş hamuru kaymaklan, tombarlatmış bir ekmecik, kaurmuş oloy içindä da koymuş onu suutmaa pençerenin üstünä.

Bıkmış o ekmecik - Kolobok pençerenin üstündä durmaa: tukurlanmış sundurmanın üstünä, sundurmanın üstündän çimenin üstünä, çimenin üstündän çıkmış bir yolcaaza - patekaya da patekayca tukurlanmış.

Tukurlanarmış Kolobok yolca da çıkmış ona karşı Tavşam:

– Kolobok, Kolobok, bän seni iyecäm!

– İmä beni, Tavşam, taa islää seslä, nasıl türkücük bän sana calacam.

Tavşam dikmiş kulaklarını,
Kolobok ta çalarmış:

– Bän kalın bir Kolobok,
Akıllı bendän hiş yok!
Unnuktan toplanma,
Çuvaldan silkinmä.
Yapılı kaymaklan,
Salt iki parmaklan.
Pençeredä suudulu.
Şiretlik içim dolu.

Bän dădudan kaçtım,
Bän babudan kaçtım,
Sendän dă, yıllık,
Kaçacam, nicä balık.

Da tukurlanêr Kolobok ileri dooru, Tavşam onu okadar da görmüş. Tukurlanarmış Kolobok daayın yolcaazından da bu vakit çıkmış ona karşı Yabanı:

- Kolobok, Kolobok, bän seni iyecäm!
 - İmä beni, Boz Yabanı, bän sana bir türkücük çalacam.
- Da çeketmiş:

– Bän kalın bir Kolobok,
Akıllı bendän hiç yok!
Unnuktan toplanma,
Çuvaldan silkinmä.
Yapılı kaymaklan,
Salt iki parmaklan.
Pençeredä suudulu.
Şiretlik içim dolu.

Bän dädüdan kaçtım,
Bän babudan kaçtım,
Bän Tavşamdan kaçtım,
Bän sendän, Yabanıdan,
Kaçacam, nicä yılan.

Tukurlanmış Kolobok ileri dooru, Yabanı onu okadar da görmüş. Bir dä çıkmış ona karşı Ayı:

- Kolobok, Kolobok, bän seni iyecäm!
- İmä, buruk bacaklı! Taa islää sän benim türkücüümü seslä. Kolobok çekeder çalmaa, Ayı sa kulaklarını sarkıtmış da seslärmış:

– Bän kalın bir Kolobok,
Akıllı bendän hiç yok!
Unnuktan toplanma,
Çuvaldan silkinmä.
Yapılı kaymaklan,
Salt iki parmaklan.
Pençeredä suudulu.
Şiretlik içim dolu.

Bän dädüdan kaçtım,
Bän babudan kaçtım,
Bän Tavşamdan kaçtım,
Bän Yabanıdan kaçtım,
Kaçacam sendän, Ayı,
Olacan sän pek mayıl.

Tukurlanmış Kolobok ileri.

Ayı onu okadar da görmüş. Yolca ona karşı çıkmış Tilki:
– Zamanêrsın, Kolobok! Nasıl sän güzälsin! Nasıl sän kızardılmışsın!
Kolobok pek beenmiş, ani onu metetmişlär dä çeketmiş kendi türküsünü çalmaa.
Tilki seslärmüş, ama hep ona yaklaşarmış:

– Bän kalın bir Kolobok,
Akıllı bendän hiç yok!
Unnuktan toplanma,
Çuvaldan silkinmä.
Yapılı kaymaklan,
Salt iki parmaklan.
Pençeredä suudulu.
Şiretlik içim dolu.

Bän dädudan kaçtım,
Bän babudan kaçtım,
Bän Tavşamdan kaçtım,
Bän Yabanıdan kaçtım,
Bän Ayıdan kaçtım,
Pençeredä suudulu.
Ama sendän, Tilkiçik,
Taa da kolay kaçacam.

– Käämil türkücük! - demiş Tilki.
– Sade bir kusur, güzelim, artık ihtârim da
hepsini işidämeerim. Otur benim burnumun üstünä,
kulaklarıma taa yakın da taa bir kerä çal o güzäl
türkücünü. Kolobok ölä dä yapmış:

– Bän kalın bir Kolobok,
Akıllı bendän hiç yok!

Tilki onu bitkiyädän seslämemiş da,
kestirip yarım lafta, “ham” da imiş.

(Çevirdi K. Vasilioglu)

